

NYIRI KÖZLÖNY.

Hetilap a társadalmi élet, gazdaság, ipar és kereskedelem köréből.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagy-Orosi-utca 993-ik sz. a.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Bérmertelen levelek csak ismert kezekről fogad-
tatnak el.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési árak:

helyben bázhoz hordva vagy postai szétküldéssel:
Égész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 " "
Évnyegyedenként . . . . . 1 " "

Hirdetések díja:

Minden 4 hasábos petit-sor vagy ennek tőrfoglalata
egyszeri hirdetésért 5 kr., többszöri hirdetésért 4 kr.
minden beigtatásnál. — Bélyegdíj minden igttatásért
külön 30 ujkr.

Nyilttérben minden háromhasábos sor 20 ujkr.

A „községi törvényjavaslat” városunk szempontjából tekintve.

A törvényhatóságok és községek szervezéséről szóló törvényjavaslat fölötti discussio, ugy a napi sajtó, mint a magán vitakozásnak jelenleg legérdekesebb tárgya lévén, szabadjon nekem a „Nyiri Közlöny” felszólítása folytán a kérdésben levő törvényjavaslatról, nem beható bírálatot írni, melyre nem érzem magamat képesítve; hanem rendezett tanácsu városunk álláspontjára helyezve magamat, általános vonásokban csak azon benyomást ecsetelni, melyet az bennem városunk igénytelen polgárában előidézett.

Mielőtt a tárgyhöz tüzetesen szólnék, egész őszinteséggel nyilváníthatom, miként hazánk régi viszonyai között, a parlamentáris kormányzat behozatala előtt, a municipiumoknak nálamnál őszintébb híve és tisztelője nem volt, daczára kiváltságos aristokratikus jellegüknek és a kor követelményeivel össze nem férő számtalan kinövéseknek.

A megyei hatóság iránti határtalan ragaszkodásomnak egyik kiváló oka abban rejlett: mivel a föltöte korlátolt sajtóviszonyok folytán, a megye volt nem csak a szó-lás szabadság egyedüli menhelye; hanem korszerű újjáalakítását célzó reformtörekvéseknek egyik főtényezője.

Hő tisztelem és buzgó ragaszkodásom daczára, mint községi polgár, egy keserű, polgári öntudatom mélyen sértő érzettől soha sem tudtam szabadulni.

A szüntelenül sajtó érzést, azon feudális jellegű viszonyoknak élénk érzete okozá, mely valamint honunk akkori minden intézményein vörös fonalként keresztül vonult; ugy a rendezett tanácsu községeket, sőt némileg az önálló kir. városokat sem hagyá érintetlenül.

Ugy egyes emberek, mint ezek társadalmi csoportulatainak, tehát a községeknek is a természet rendje által beléjük oltott elválhatlan sa-

játja: a folytonos fejlődés, a gyámság alól való szabadulás, az önállóságra törekvés.

Valamint egyes emberek fejlődési folyamában, bizonyos törvényszerű sorrend tapasztalható: olyan változhatlan szabály észlelhető ugy a nagyobb társadalmak, mint a kisebb társadalmi testületek, városok fejlődési történetében, azon különbséggel, miszerint egyes emberek szakadatlanul haladnak előre fejlődésökben, holott némely községek néha igen soká vagy talán örökké megmaradnak eredeti fejletlenségökben. Nem csak a haladás és fejlődés, hanem a hanyatlás, vagyis a visszafejlődés tekintetében is találunk szembeötlő hasonlatot a község és az egyén között.

A községi szervezésről szóló törvényjavaslat előnyeinek mérlegelésénél, nézetem szerint, tisztába kell jönnünk a „nyeremény” szónak valódi értelmé iránt.

Mint általában, ugy jelen esetben a „nyeremény” határozott értelemmel nem bíró relativ fogalom lévén, ennek valódi jelentősége a mikénti alkalmazástól függ.

A ki a községi szervezethez, a megyétől teljes függetlenítés reményét kötötte: annak vágyai nem nyertek teljesülést; a ki azonban a jelenlegi rendezetlen állapotnak, az önkormányzat eszméjét respektáló, a község fejlődési viszonyainak megfelelő, semmi esetre nem lealázó szabályozását ohajította: az várakozásában nem csalatkozott.

A községi szervezetre vonatkozó törvényjavaslat, körülbelül azon benyomást idézé bennem elő, melyet a zilált urbéri viszonyoknak az 1837-iki országgyűlési törvények által történt rendezése okozott az akkor még nagyon sanyaru helyzetű jobbágságnál.

Az állam minden terheit kizárólag viselő jobbágság az urbéri viszonyok szabályozása folytán, ám-bár nem lön a földesuri nyomasztó kötelek alól fölszabadítva; de a kisebb földesuri szolgálmányok igaz-

ságos megszüntetése és általában a földesuri önkénynek czélszerű korlátolása által, lényegesen javult a jobbágság állapota.

Igy a szóban levő községi törvényjavaslat, ha nem oldozza is fel tökéletesen a megyei befolyás alól a r. t. községeket; de nyujt kétség-telenül amyi előnyt, hogy a megyei és a községi hatáskör szigorú körvonalo-zása által, a mostani sok tekintetben lealázó és az önkormányzatot sértő helyzetnek határt szab.

A polgári önérték nem több mértéke szükségeltetik ahhoz, miszerint a r. t. város lakosa mélyen és minduntalan érezze, azon szegyenletes állapot súlyát, mely onnan ered, hogy az igazságszolgáltatás tekintetében önállónak nyilvánított község, a közigazgatás és a rendőrség némely teendőire nézve, nem mondom a teendőgábirónak, hanem a tiszteletbeli esküdtnak, sőt a legalsóbb megyei közegnek, a csendbiztosnak is alá van rendelve.

Lehet-e annál bosszantóbb anomaliát képzelni, hogy a bíraskodást illetőleg önálló r. t. község, közigazgatási tekintetben a megye legalsó közegeinek is alá legyen vetve?!

Ha valamely, előre törekvő szerencsés helyzetű, fejlődésnek indult község, a megyétől, bíraskodás tekintetében elválni és önállólag működni kíván, meggyőződése szerint nem vétethetik más irányadó mérvül mint az: vajjon az illető község rendelkezik-e oly anyagi és szellemi tényezőkkel, melyenek a törvényszéki teendők kellő ellátására okvetlenül igényeltetnek.

Az igazságszolgáltatási jog gyakorlatára, csalhatlanul nagyobb szellemi töke, több képesség kívántatik, mint a közigazgatási teendők végrehajtására, minek folytán bátran és határozottan állithatjuk, hogy midőn valamely község bíraskodás tekintetében önállónak nyilvánított: a közigazgatásra nézve is annak ismertessék el.

A községi törvényjavaslat szerint a r. t. városokra nézve a me-

gyei képviselőtestület illetőleg az alispán azon hivatalos közeg, melylyel közigazgatás tekintetében érintkezendnek.

Megbecsülhetlen előnynek tartom részemről azt, hogy a szolgabírótól és más alsóbb rendű megyei közegetől, kik ugy a város egyetemének, mint egyes tisztviselők hivatalos tekintélyét, gyakori beavatkozásai által csökkentették és aláásták, ezután megszabadulandunk.

A r. t. község örendelkezési joga belügyeit illetőleg, a törvényjavaslat szerint eddigi épségben maradván, a községi önkormányzat nem szenved korlátolást; sőt annyiban előnyösebbé válik, a mennyiben a községi pótdadó kivetésére a törvény által levén följogosítva, ennek engedélyezéseért nem leszünk kénytelenek évenként a megyéhez folyamodni.

A józanul gondolkozó polgár, ugy hiszem nem fog megütközni a törvényjavaslat abbéli intézkedésén, miszerint a képviselőtestület fele részét a legtöbb államadót fizetők képezendik. Minek elvitázhatlan előnye az: hogy a város vagyona fölötti intézkedés joga, azon polgárok kezébe lesz letéve, kik legtöbb biztosítékot nyújtanak arranéz, hogy az a község érdekeinek megfelelőleg fog kezelteni.

A r. t. város polgármestere, a törvényjavaslat értelmében az állami közigazgatási teendőkre nézve az alispánnak; a v. képviselőtestület által hozott határozatok és szabályrendeletek pontos végrehajtásáért az utóbbinak tartozván fele-

lősséggel, oly hatalommal van fölrüházva az alá rendelt városi tisztviselők irányában, milyennel eddig nem dicsekedhetett, t. i. a hanyag tisztviselők irányában, nyomatékosan hivatalos tekintélyének egész súlyával föllépni, jogkörében álland. Jelenleg, hivatalos kötelességének a leghanyagabbul eljáró tisztviselő ha bizonyos — mostanság nagyon divó — okok folytán olesó népszerűségnek örvend, s a képviselőtestület néhány hanyatló tagjának rokonszenvét bírja; nem is hederit a polgármester into szavára.

Annak daczára, hogy a czélba vett községi rendezés folytán a rendezett tanácsu városok, önkormányzat s önállóság tekintetében nagy előnyökben részesülendnek: a megyétől való teljes függetlenítés iránt, régen táplált vágyaimról nem tudok lemondani; a teljes önállóságra való törekvés óhajaim legfőbbikét képezi most is.

A megyei kötelékből való teljes kibontakozási törekvésnek leglényegesebb oka abban rejlik: miszerint Nyiregyháza Szabolcsmegeye jó indulatával fájdalom! vajmiritka esetekben volt szerencsés találkozni, tiszteletteljes elismerés a felette csekély számú kivételeknek, városunk előhaladási törekvései soha sem tudván a megye rokonszenvét megnyerni, pártfogás és támogatás helyett, többnyire mostoha bánásmódban részesülünk.

A megye és Nyiregyháza várossa közötti mostoha viszony okainak fejtegetésébe nem akarván becsátkozni, a sok közül elég lesz

azt fölemlíteni, miszerint valamint az olaj a vízzel bensőleg nem egyesül: úgy a polgári érület az arisztokratikus szellemmel össze nem egyeztethető.

Merészeknek látszó de a valóságának megfelelő állításom kellő indokolására, nem akarván a régmúlt számtalan tényekre hivatkozni, elég legyen a közelmúlt időből egy, mindnyájunk frís emlékében levő adatot fölhoznom, t. i. a kir. törvényszékek a megye területén való elhelyezések kérdését.

Szabolcsmegeye t. bizottmányának a jelenlegi székhely N.-Kálló iránti, különben nem indokolható elfogultságát, a régiségek iránti kegyelet folytán megbocsátható gyarlóságnak tartjuk; de azon eljárást, miszerint Nyiregyházát nem csak a megye, hanem az ország egyik fő-fő emporialis helyét, mely 1837 év óta állandó törvényszéket bír, hol annyi polgári ügyek nyernek évenként bírói ellátást, mint a megyei törvényszék előtt, a megyében föllálatni tervezett kir. törvényszékek sorozatában szándékosan mellőzte; ezen mindenkinek felölő részrehajlást nem másnak, mint a városunk iránt anyiszor tanusított ellesszenynek vagyunk kénytelenek tulajdonítani.

A milyen megdönthetlen erkölcsi érvek harczolnak rendezett tanácsu városunknak, teljesen autonóm, önálló törvényhatósággá emelése mellett: oly hatalmas anyagi, pénzügyi indok szól a megyei befolyás alóli fölszabadulásra.

Folytatás a mellékleten.

T Á R C Z A.

ÜTI TÖREDEK.

A beregmegeyei ásványvizekről.

A midőn azon beregmegeyei ásványvizekről, melyeket személyes észlelés alapján ismertem meg, írni szándékoztam, és pedig ép a vonal alatt, azon rovataban, mely inkább a könnyed, mulattató czikkeknak volna szánva, nagyon is érzem azon felelősség súlyát, melyet e lapok t. olvasói irányában elvállalok. De bátorít egyrészt azon tudatom, hogy a tárczaszomjuhozó olvasóknak egyike sem vetheti joggal szememre, hogy „száraz” tárgyat választottam (mert vizekről írok), másrészt pedig bátorít azon meggyőződésben, hogy a szomszédmegeye, — nálunk is nagy elterjedésnek örvendő, vizeinek ösmertetése némi érdekek birand a nagy közönség előtt, kivált most, az ásványvizek korszakában.

A beregi vizek között első helyet érdemel a szolvai.

Semmikép sem szándékozván tudományos czikket írni, nem bocsátkozom a szolvai víz vegyelemzésének részletes ismertetésébe, csupán annyit említek e tekintetben, hogy az az ugynevezett luganyos savanyú vizek sorába tartozik, azaz azok közé, melyek főképp szénas és kettedszénasavas szienytartalmuk által használnak. Mindkettő pedig oly nagy mennyiségben van a szolvai vízben, hogy e tekintetben a hasonló fajtájú

ásványvizek legnagyobb részével a versenyt bátran kiállhatja, nagy részét pedig épen felülmulja. Igen kellemes ízű, könnyen íható víz, és ha nem is osztom e víz bérlojének, Bertalan barátomnak hirdetéseiben foglalt azon állítását, hogy a szolvai víz borral együtt az emberi testben vérré válik, igaz levén azon példabeszéd, hogy „a vér nem víz,” annyit azonban készséggel elismerem, hogy luxusvizek használva, egyike a legjobbakkal.

A luxusvizek, mint olyannak, megitélésénél a fönt említett két alkatrész mennyiségén felül még azon körülmény határoz, hogy mennyiben tartalmaz még más alkatrészeket is, melyek talán a víz emészthetőségét nehezítik, vagy az emésztési szervezetre, hosszabb ideig használva, rosszul hatnak.

E szempontból itélve, a luxusvizek közül az felelend meg leginkább az egészség követelményeinek, az leendő a luxusvizeknek mintegy ideálja, mely csakis e két alkatrész tartalmazza. Mivel azonban ily ásványvíz a természetben elő nem fordul, hanem nagyobb kisebb mennyiségben más sókak is tartalmaz, az leendő a legjobb, mely először legközelebb áll e ideálhoz, azaz mennyiségileg véve, legkevesebbet tartalmaz más sókából, másodsor pedig függ a luxusvizek czélszerűsége természetesen a tartalmazott sók minőségétől.

Ez igényeknek legmegfelelőbb a seltersvizek, mely e két említett alkatrészen kívül csakis konyhasót tartalmaz, más sós vagy épen nincs benne, vagy oly csekély alárendelt mennyiségben, hogy számítás alá sem

jön. A selters-víz azonban közönséges fogyasztásra egy kicsit drága lenne, és a savanyuvizes bor csakhamar kimenne a diatból.

A szolvai víz különben, ha tartalmaz is más sókak, de oly mennyi-és minőségben, hogy az mind a vegyelemzés, mind a tapasztalat alapján általános használatra a legczélszerűbbek egyikének mondható, mert az emésztést és közvetve a test gyarapodását tetemesen előmozdítja, és egyáltalában mindenféle hurutos bántalmakban jó hatással bír.

Gyógyhatását illetőleg, nem akarván orvosi dissertációba bocsátkozni, csakis a gyomor bántalmakat említem, melyek ellen jó sikerral használható. Ugynevezett megcsömörlésnél egy-két üveg szolvai víz, de természetesen nem borral, hanem tisztán használva, csakhamar helyreállítja a gyomor rendes működését. — A ki nem tudná tisztán meginni, az egy kis citromlével, melylyel egy kellemes pezsgó italt át, kísértse meg.

Szolvai három órányira fekszik Munkácsától a Latorca-völgyben, ugyancsak közvetlenül a Latorca partján. Szolvai víz határos Hársfalva, egy fűrdő, melyet azért említek közvetlenül Szolvai után, mivel ezzel igen gyakran összetévesztetik.

Szolván nincs semminemű fűrdőhelyiség, a forrás vize elszálltatik és kereskedelmi czikket képez. Hársfalva azonban egy fűrdőhely, melyről és a többi vizekről máskor.

(Vége köv.)

A községi szervezetről szóló törvényjavaslatnak kétségbe nem vonható számtalan előnye mellett egyik lényeges hátránya az: miként a rendezett tanácsu, a megyével nem sok oldalalag érintkező városok a megyei költségek viselésére nézve aránytalanul lesznek megróva, a mennyiben saját háztartásuk nem kevésre rugó költségein kívül, még a megyei központi számszerint tizenegy tisztviselő fizetéséhez, s egyéb kiadások fedezéséhez is fognak hozzá járulni.

Ha 1837-ben, midőn Nyiregyháza mezővárosból r. t. község lett, nem hiányzottak a bírósági jog gyakorlására a szükséges anyagi és szellemi tényezők: úgy hiszem nem csalódom ha azt állítom, hogy jelenleg tiszser annyi szellemi tőkével rendelkezünk mint akkor.

A törvényhozás bölcs és igazságos eljárásától, a nem sokára bekövetkező községi törvényjavaslat tárgyalásakor jogosultán remélhetjük, miszerint a nagyobb községek különösen a r. t. városok mint a polgári elemnek fő székhelyei, melyekre hazánk fájdalom! nagyon hátramaradt művelődési fejlődésében nagy és szép hivatás vár, — méltó figyelembe fognak vétetni.

Egy polgár.

Pest, május 13.

T. szerkesztő ur!

A törvényszékek elhelyezésének kérdése a fővárost ugyan egészen hidegen hagyta, az országot, mint egészet tekintve, közvetlenül nem érdekli, de annál inkább érdekli az egyes vidékeket, szintén városokat és országgyűlési képviselőket, kik egy percze meg látszanak felejtkezni arról, hogy ok nem választókerületük, hanem a nemzet képviselőiként szerepelnek. Soha a provincialismus nagyobb harcot nem vívott, ha nem is épen az ország érdekei ellenében, de mindenesetre az ország érdekeinek tekintetbevétele nélkül.

Van lótas-futás mindenütt, a korteskedés a kapacitáció mindenféle nemei felhasználtnak, hogy a képviselő választókerületének megszerezze az ígért törvényszéket. Először egy időre a pártok elkeseredett harca, a provincialismus érdeke még a párté érdeken is felül áll. — A mi önt és lapját, mint Szabolcsmegye közlönyét leginkább érdekli, hogy a szabolcsmegyei törvényszék hol fog felállítani, erről jelenleg a következők írhatók.

A hírlapokban közölt miniszteri javaslatból tudja t. szerkesztő ur, hogy a kormány Nyiregyháza is, Kállóban is teljes törvényszéket kívánt felállítani. A kormány ezen elhatározására befolyt egyszert Nyiregyháza nagy kereskedelmi és közlekedési jelentősége, másrészt pedig azon általános elv, hogy a megyének eddigi székhelyei lehetőleg ne mellőzessenek, és így jutott volna Kálló is törvényszékhez. — E miniszteri javaslat megjelenése alkalmával a valódi független (provincialismus érdekeit nem ismerő) képviselők sokallták az ország pénz-

ügyi helyzetét tekintve, a felállítandó törvényszékek nagy számát. E nézethez csatlakozott a pénzügyminiszter, és utóbbi időben Deák Ferencz.

Azon bizottság, mely részint igazságügyminiszteri hivatalnokok, részint képviselőkől áll a miniszter által e tárgyban egybehivatott, 30 törvényszéknek törlését indítványozta. E törlés folytán Szabolcsmegye csak egy törvényszéket kapna, mely tekintve Nyiregyháza nagy kereskedelmi forgalmát, Nyiregyháza felállítandó lenne.

Újabb időben Deák Ferencz indítványára a törvényszékek ügye átadott azon bizottságnak véleményezés végett, mely a községi törvényjavaslat tárgyalására küldetett ki a Deákör tagjaiból. — Még sok stadiumon fog tehát az ügy átmenni, míg véglegesen meg lesz tejezve, — és most természetesen nagyon sok függ attól, hogy ez indítványozott törlése a 30 törvényszéknek el fog-e fogadtatni?

A nyiregyháza-ungvári vasut a pénzügyi és vasuti bizottság, a jobb és baloldali kör, mind a 9 osztály, és végre a központi bizottság is, tehát valamennyi retortán szerencsésen keresztül ment és 2 honlapi legelőbb a hetfői gyűlésben fog a képviselőház által tárgyalatni, és mint reményem, el is fogadtatni. — A magyar északkeleti vasutársaság május 8-ára rendkívüli közgyűlést hívott egybe, hogy e vonal kiépítésének elvállalása iránt határozzon. A közgyűlés azonban nem levén határozatképes számmal, feloszlattatott. — Az igazgatóság különben a tagok között kiosztott jelentés szerint ajánlja a társulatnak, hogy a pályának 20000 frtnyi felajánlott biztosíték mellett kiépítést vállalja el. — Az újabb közgyűlés május 16-ára hívatott össze.

A szabolcsmegyei iskolatanács gyűlése.

A szabolcsmegyei iskolatanács május 10-ikén tartott évnegyedes gyűlését Tokaji Nagy Lajos ur következő beszéddel nyitotta meg, melyet egész kiterjedésében közlésre méltónak tartunk, mivel az megyénk tanügyi viszonyait részletesen ismerteti:

I.

Szívélyesen üdvözlöm a t. t. tagjait, s évnegyedes közgyűlésünk alkalmát szívesen felhasználom, nyilvánosan megismertetni a tanügyi mozzanatokot, melyek közelebbről kifejelettek.

Legfontosabb ezek között — mert a népnevelési közelet alapjára a néptanítóknak a kötelez tantergyak előadásához képesítésére van irányozva: — a szünidő alatti tanítóképzési tanfolyam állami költségű berendezése, melyet multkor közgyűlésünk — a miniszter kezdeményezéséből — kényvezényli határozott. A t. t. küldöttség eljárt megbízatásában, s én javaslatát felterjesztém a miniszterhez: irományszerű elintézését azonban még nem nyertem, de a miniszter előszóval adott meghatalmazásából, minden a tanfolyam felállítására szükséges bevezető intézkedéseket megtettem; — s ezek folytán a tanfolyam élvezetére eddigleg jelentkezettek száma az ő. h. 9, g. sz. k. 13, l. sz. k. 30, h. h. 39, összesen 91 néptanító; és mint értesülve vagyok, a tanfolyamot vezető tanár is már kiszemelve van.

A tanítókról levén szó, megemlítem, hogy miniszterünk, országos költségvetésének általánosságban rendelkezésére hagyott összegéből m. e. 50,000 ftot: nagy családdal megadott de szükségell küzde érdemes néptanítókat állami segítségével fordított; s ez összegből, közbenjöttömmel 100, 80, s 60 ftot, g. sz. k. 2, l. sz. k. 10, h. h. 12, összesen 24 néptanító részesült 2740 ftban.

Iskola látogatásaim folyamában, fájdalom, általán véve kezdetleges állapotokat

találtam, de szívesen constatálom a lendület észlelhető jelenségeit, kivált tanszerepek beszerzésében, s egyes iskola épületek — kivételi ponton álló — építése vagy bővítése. Mindkettő nagyfontosságú: tantergyak nélkül a tanítás alig eredményezhet felsőkert; iskola-épületek, s azokban megfelelő tantergyak nélkül, a tankötelezettség érvényesítése physically lehetetlen. És ez oly nagy baj, hogy ennek gyökeres orvoslását, csakis a létező felekezeti iskolák mellett, a tankötelezettek számának megfelelő községi iskolák felállításával reményelhetjük. — A kötelez tantergyak egyikének, a gazdasági s kerestési gyakorlati utmutatások oktatásának azonban tankönyve a föld, s tanszerei az ásó, kapa, metező kés s többilyféle: — mindezekből pedig alig bir valamit néhány iskola. — A megyei bizottmányt főkértem tehát, hogy szolgabírói által hasonló oda, miszerint minden község, községi iskola vagyonul, de egyelőre a létező felekezeti iskolák használatára is — legalább 2 hold kertföldet beszeressen. A megyei bizottmány: kérésemnek megfelelőleg határozott, s most a közönség buzgalmból, a szolgabírák erélyétől, s a t. t. buzditó kihatásától függ, hogy az ige testté váljék.

E közléssel kapcsolatosan megemlítem, hogy miniszterünk japani selyem mag beszerzéséről, és selyem termeléssel foglalkozó, s az ifju nemzedéket azzal is foglalkozásra oktató lelkészek és tanítók közt ingyen szétosztásáról is gondoskodott: miután azonban kertfölddel alig birnak, a jelentkezők száma mindössze 14.

A tankötelezettség érvényesítésének kivánalmával egyetlen — a thassi g. sz. kath. hitközség fordult hozzám: s én azonnal intézkedtem a törvény végrehajtásának szolgabírói hatáskörben foganatosítása iránt, s én bízom abban, hogy e végrehajtás körül, hivatali lanyhaság miatt, a bizottmány közbelépésének kérésére nem lesznek kényszerűek.

Évi jelentésemben érintettem, hogy a törvény értelmében e tankerület 10 népesebb városát felhívtam, községi felső vagy lehetőség szerint polgári népiskolák felállítására. — E felhívásom folytán — mint hallám s jelentem: Nyiregyháza város el is határozta polgári népiskolák felállítását, s tervezetükkel küldöttséget bizott meg. E határozat azonban — a mint tudom — maig is csak tollban van: s így foganatosítása is, a lethargia ölében szunyd. — Ny. Báthor m. város ellenben, — bár lakosságának száma csak megközelíti, de el nem éri az 5000-et, elhatározta felső népiscola felállítását, s küldöttségének tervezete alapján ahoz belteltek, kertföldet, a szükséges épületek felépítését, s szerelését és évi 700 ft. javadalmazást ajánl: — mely ajánlata, az évi költségek hiányzó részének állami segéllyel pótlása érdekében általam fölterjesztve — jelenben a miniszterium tárgyalása alatt van. Legjelentekenyebb Nádudvar, M. Város ajánlata, mely felső népiscola felállítását, de egyszersmind a létező felekezeti iskolák mellett, a tankötelezettek számához szükséges községi alsó népiskolák felállítását is elhatározta. E határozat tervbe öntése még folyamatban van, s én ohajtom, hogy ama tervezet netán meghiusítani kísérő szükkeblü, s hazafüi érdekeinket elintétesse felfogás — diadala ne juthasson. — A többi m. városok — fájdalom elődázólag nyilatkoztak: igyekezni fogok azonban hogy a törvény kötelezésének elégtessék; s nem fogok kifáradni, a törvény végrehajtásának merev követelését előzőleg — erkölcsileg felkölneti, s megnyerni, a még késlekedő m. városok buzgalmat.

Zárólag megemlítem: hogy a tanítói könyvtár kézpéngz alapja már 118 fra emelkedett; s halás érzéssel emelem ki, hogy az intézetet N. Kállóban tartó megyei takarékpénztár-egylet, azon hazafüi emelkedettségell, melylyel az országos és megyei közérdekeket, különösen pedig a közoktatás nemzeti érdekeit szolgálni mindig törekszik, legközelebb ismét a kisdödő intézeteket terjesztő országos egylet rendelkezésére s a megyei különböző hitfelekezeti néptanító legbuzgóbbjai ösztöndíja-

zására, végre Kállóban, egy községi alsó népiskola kezdeményei szép adományokat tett.

Ezekben t. t. kimerítettem a közelebb felmerült jelentékenyebb tényeket. Nem érintem a teendők nagy anyagalmazatát, melyet feldolgozni a t. t. hivatása, s melyek keretét évi jelentésemben vázolni szerencsém volt.

II.

Tanfelügyelő ur megnyitó beszéde után az iskolatanács napi rendre térvén, tanácskozásai és végzései sorából a következőket emeljük ki:

Az iskolatanács még a múlt gyűlésben hozott azon határozatát, miszerint a magán tanuló gyermekek ellenőrzésére, a nyilvános intézetek, hol e gyermekek vizsgát tenni tartoznak, e vizsgákról külön jegyzőkönyvet vezessenek, és azt a megyei tanfelügyelővel közöljék, valamennyi erre felszólított egyházhatalóság magáévé tette, és annak végrehajtását megígérte, csupán a debreczeni superintendens, mely úgy látszik, minden kínálózó alkalmat fölhasznál, hogy a népoktatási törvény keresztülvitelét gátolja, tagadta meg a végrehajtást minden további indoklás nélkül. A tanács ez ügyben a miniszteriumhoz mint a törvény őrehez, feliratot intéz, melyben a tényállást tárgyilagosan földerítvén, az eziránti további intézkedést a miniszteriumra bizza.

Nagyból és kissé ingerült vitát idézett elő Gergelyfi János, a bátori szakbizottság elnökének azon levele, melyben e bizottság alakítását észszerűtlennek találva, az elnökségről lemond. Az iskolatanács hosszabb discussio után a lemondást nem fogadja el, hanem a kiküldött bizottságok valamennyi elnökét oda utasítja, hogy a testület egyszer hozott határozatának eleget tegyenek.

A nyiregházi izr. zugiskolák ügyében kiküldött bizottság jelentése, mely szerint három zugiskola bezáratása indítványoztatik, elfogadatot, és ez ügyben a miniszteriumhoz küldendő fölterjesztés határozatott.

Végre még az Acsádon föllálandó közös iskolai tárgyalatott. Tudjuk, hogy a főispán az iskolatanács megalakulásánál egy hitfelekezet nélküli iskola részére egy igen alkalmas helyiséget ajánlott föl; továbbá ugyane célra a főispánnál 1100 forint adományozott. De Acsádon nagyobb e felekezeti szükkeblőség, mint a közművelődés érdeke. — Mindkét acsádi hitfelekezet, a ref. és g. kath. a törvényszabta formák szerint fölszólítottatva, a közös iskola föllálandásához hozzájáruljanak, tagadó választ adtak, kijelentvén, hogy a felekezeti iskolát tovább is fenntartani kívánják, bár maguk is elismerik, hogy iskolájuk igen „ronda” állapotban van. Azon kérdés merült föl tehát, mi történjék a főispán adományával? A tanfelügyelő ur egy Acsádon föllálandó felsőbb polgári iskola javára kívánja fordítani, mely eszmét ugyan a tanács is helyesel, de a kivitelre nézve azon formailag igen correct határozatot hozta, hogy a mennyiben az acsádi hitfelekezetek hatóságai maguk vállják be, hogy iskoláik „ronda” állapotban vannak, azoknak jobb karba helyezése iránt a tanfelügyelő ur által törvényszabta módon intessenek meg, és ha a harmadszori megintés után iskoláik még sem felelnek meg a törvény kellékeinek, a közös iskola törvényszerűen a kormány által fog felállítani. A háromszoros megintésnek eredményét kívánja tehát a tanács bevárni míg végleges határozatot hoz.

Megeyi főorvosi jelentés

Szabolcsmegye közegészségügyi viszonyairól 1869-ben.

(Dr. Szabó Dávid, megyénk bírdemes főorvosa szives volt a megyei bizottmányhoz benyújtott évi jelentését rendelkezésünk alá bocsátani. Lapunk szük tere, valamint megyei életünk más közigazgatási ágai iránt tartozó kötelezettségünk arra kényszerít, hogy csak kivonatossal ismertetjük meg e nagy gondal és szorgalommal szerkesztett és nagy érdeklél bíró jelentést. Reméljük azonban,

hogy e kivonatot is kedvesen veendik olvasónk. Szerk.)

I. A létüneti észleletek szerint, az elfolyt 1869-ik évek téli szaka nem felett meg a tél rendes fogalmának. Fagy és hó ritkán jelentkezett, és ha is, kevés időre; úgy hogy a tél általános közép-mérséklete $+6^{\circ}$ R. volt; szeles is volt, E. és D. uralkodó szelekkel. Nedvessége pedig csekély, úgy hogy összes légsapadéka csak $26^{\circ}21'$ -re gyült. A tavasz is nemcsak kellemesnek nem volt mondható, de hiu borongásban, mérsékleti nagy ellentétekben (fagy pont és $+25^{\circ}$ közt) és szelekben különösen túlnyomó. E szelekben mutogatván gazdagságát, nedvességben pedig szükmarku levén, a mennyiben a 3 tavaszi hónapok összes légsapadéka 18.57" tett, kiellenke is lehet mondani — Midőn pedig veteményeinkbe helyzetett reményeinket megelő derével épen május hónapja rongálta volna meg, valóban mostoha volt. — A nyári évszak sem folyt úgy el, hogy a mit a tavasz rakonzatlansága még az ember használatára meghagyott, jótékonyan megérlette volna; mert itt is a legnagyobb hiveség a 30 fokú hőséggel váltakozott, s a rohamos nagy szelek eredménytelenné tették a szinte rohamos esőket; úgy hogy az aszálylalt vesződő növényzet alig volt képes a nyári szak végével jelentkezett kissé kitartóbb eső által annyira felüdülni, hogy az inségekben nyomorgó marhák valami fűhegyt nyerhetnének. Végre az ősz volt volna talán, mint rendes időben szokott, csendes, ünnepeles készülődése a meglankadt természetnek a nyugalomra, de ez sem volt úgy. Kezdeté általában hűs és néha ismét forró volt; majd előtűntek a korai huzamos derek, majd végre beállottak a tartós esőzések, melyek mindent sárba és vízbe borítottak. Ez is rendetlen volt.

Ezek voltak ennél fogva okai annak, hogy ez évben mind a gazdaszat, mind a kertészet, mind pedig a kereskedelem szorgalmának méltó gyümölcseit csak igen korlátozott mérvben élvezhette. A gabbaneműek csak töpörödött és kevés szemet adtak, a repeze alig valamit; a dohány nem sikerülhetett; gyümölcsből alig került mutatós; szőlős kertekünk igen kevés és sovány szürethez jutattak, és egyedül a kukorica az, mely a munkás fáradságát még talán leginkább jutalmazza. A marhák pedig, a bajjal betakarított kevés és sovány takarmány mellett, hitvány teletetésnek nézhettek elébe.

II. Különös az, és a természet titkos és böles gazdaszatának sajtásága bizonyítvány, miszerint oly kedvezőtlennek látszó évfolyamban a közegészség feltűnő bántalmaknak alveteve nem volt; sőt általános tapasztalat szerint, örvendetesen diszlott. Ezt láthatni az emberi egészségi állapotok hónapponkinti szemmel tartásából.

Ezen évi készleletek szerint az uralkodó kórmentő hurutos-lobos volt, szelidebb indulatban. És a halálozásra nézve tett nyugtató tapasztalatokból következtethetni, miszerint ezen évfolyam méltán a legkedvezőbbek közé sorolható; mert az egészségi viszonyokban sem a gyermekek, sem a felnőttek közt — egyetlen korlátolt helyet kivéve — semmi nagyobb szerű megháborítás nem történt; és némely hónapok kissé élénkebb beteg mozgalma eltekintve, valamely csak közepesen tartós kórjáratot, annál kevésbé valamely kóralkalmak járványig való fokozódást nem észleltünk.

III. A hasznos háziállatok egészségi állapotaezen elfolyt évben általában kedvezőnek mondható; mindamellett hogy az év tavaszi és őszi szakában az időjárat egymással szemben harcoló, kellemetlen viszontagságainak, nyárbán pedig épen a kiaszott mezők által eszközölt szükföldösnek volt is kitéve. Valóban szomorú dolog volt látni az Alföld elkietlenült síkságain, az eltikkaít, poros orru, sovány, bőgő marhákat, csapongva a fakó pusztaságon, nyalva a kiégett gyökereket és port és ácsorogva a kutágások körül, melyeknek henye gémei üres kutakba bámultak Hanem épen ily körülmények és a rendetlen időjáratnak következtében mégis felkeltő a marhatartó ember gondjait egy járvány, a száj- és körmörkő, mely augusztus hónapban a dadai járás felső vidékén

kitörvén, aggodalmasan indult terjedésnek. A megyei egészségügyi érber figyelem ugyan, előre sejtven ezen kór elterjedhetésének hátrányos következtéseit, sietett mindjárt elején népszerű nyomtatványok által értesítést és utmutatást nyújtani a marhatartó közönségnek, melyhez eme járvány tartama alatt előnyösen alkalmazkodjék; de azért ezen öngondoskodás nem akadályozta meg, hogy szeptember hónapban az Alföld legszélsőbb zugait is meg ne látogassa, a mely csakugyan az egész országnak majd minden vidékét bebarangolta. Egyébiránt bár itt-ott gonosz indulatot is öltött a nyavalya, de állati élet alig esett martalékaul; legfőképpen az igavonó marhákak tette egyidőre munkatehetetlenekké.

Veszélyesebb volt, ámbár szerencsére csak szorványosan tünedezett fel, a lépene, mely a nyári hónapokban a megye számos helyein irtotta egyes marhák életét. Legfeltűnőbb volt pedig ez a Nyírség északkeleti vidékén, és pedig azon okból, mivel ott a marhatenyésztés haszonhajtó érdeke iránti kártekonny közönbösségnél fogva, a határokbán itató rendes kutak dolgában nagy hiány van. Pedig egyes gazdák kárvallásán kívül, vést hozó volt ezen kór jelentkezése az emberi életre nézve is: a mennyiben eme lépene vidékeken a kár után bánkóld és kapkodó s ügyetlenül vele bánó, vagy talán azon kóról bántalmazott marha husából is evő emberek közt, gyakran halálos kimeneteli pokolvar-esetek merültek fel.

A lovak közt, a tavasz kinyiltával, több felé, de különösen Sényő vidékén, tetemesen elharapózva a rüh; mert közpéunk — fejletlen finomabb érzékénél fogva — alkalmas istállóról és lova tisztán tartásáról nem érezi szükségesnek gondoskodni. Erélyes orvosrendőri intézkedést tett szükségessé néhány helyen ugyancsak a lovakra nézve egy veszélyes baj, a takonykór, találtatván májusban Szabolcscon efféle kóros állat 3. N. Kállóban május- és júniusban 2, és Szakolyban júliusban 6 drb. A hatályos fellépés azonban ezen ragályos kórnak tovább harapózását megakadályoztatta.

A sertések egészségi állapota egy helyen (Hugyaj községben) volt komolyan kockázatva, kiütvén ott a malacok közt a hagymáz, mely 440 drbból hirtelen megrohant 40-et; azonban 11 dbnak elhullásával megvédék a többinek egészségét és életét a gyorsan igénybe vett oszkerű örvendzabályok. Ugyanezen kór Gesztereden is megkísérelt a fellépést; de mindjárt kezdetén elfolytatott. Végre a dadai járásban szeptember hóban a sertések közt is kezdett feltűnni a marhákknak már megszünőben levő körmörkő-járványa, de mihamar abban maradt.

Hanem ha a nagyobb fajta hasznos háziállatok egészségi állapota ekként csak csekély mérvű bajok által fenyegettetett: annál veszélyesebben valának sújtva a szárnyas háziállatok. Ezeket, főleg a náduvvari járásban pusztító dög rohanta meg, mely rohamos lefolyásával, legkivált augusztus- és szeptemberben, csaknem eltörő harczt folytatott a falusi háztartás eme nagyfotosságú tényezői ellen. (Vége követh.)

Interpellatio

a szabolcsmegyei ügyvédi-egylet tárgyában.

A szabolcsmegyei és hajdu-kerületi orvosok és gyógyszereszek nem rég tartott alakuló közgyűlése alkalmából önként az a kérdés merült fel előttem: mi lehet annak oka, hogy Szabolcsmegyének még mind ez ideig nincsen ügyvédi-egylete? mért hogy az oly rég megpendített eszme még mindig csak a vajúdas stadiumában van? s vajjon lehet-e remélni, hogy az eszme elvégre ezen kezdetleges állapotból kibontakozva, életet öntend magára?

Fájdalom! hazánkban az elmaradás jelei csaknem minden téren egyiránt tapasztalhatók. — De ha az elmaradás hátrányait s a tényezőket, melyek arra befolytak, elfo-

gulatlanul szemügyre veszük: azonnal meg fogunk győződni, hogy elmaradásunk sehol oly mérvben nem érezhető s sehol nem igényli annyira a gyors és gyökeres orvoslást, mint magánjogi életünk intézményeiben.

Élénk érzetével bir ennek jelen törvényhozásunk, melynek működésén szakadatlanul, vörös fonalként húzódik át a törekvés: igazságszolgáltatásunk utjából az akadályokat elhárítani, s jogrendszerünket a változott viszonyok- és a haladó kor igényeire képest átalakítani.

Az ily átalakítás azonban, — miután egyfelől a tudomány, másfelől pedig a gyakorlati élet követelményeinek kell eleget tennie — nem csekély nehézségekkel jár s nem egy könnyen viheto keresztül; minőfgva indokoltnak és jogosultnak látszik, hogy az átalakítás nagy munkájában mindazon tényezők résztvegyenek, melyek arra elméleti és gyakorlati képzettségeik által képesítvek.

Hogy e tényezők között az ügyvédi-egyletek nem utolsó helyet foglalnak el, igazolja az igazságügyminiszter azon ténye, melyszereint egyes törvényjavaslatait, mielőtt országgyűlési tárgyalás alá vétetnének, rendszerint ezen egyletek beható megbirálása alá bocsátja.

De az üdvös hatás, melyet az ügyvédi-egyletek jogelőttünkre gyakorolnak, nemcsak ez irányban emelkedik érvényre. Sokkal közvetlenebbül nyilatkozik az az egyletek saját körében, fontosabb jogi kérdések megvitatása, korszerű reformok indítványozása s egészséges jogelvek megállapítása által.

Ha jól vagyunk informálva, úgy tudjuk, hogy Vidliczkay ur kezdeményezése folytán, meggyünkben is tartatott már — és pedig jó régen — az ügyvédek részéről egy alakuló közgyűlés, mely az alapszabályok elkészítésére két tagot küldött ki.

Miután azonban — ha ugyan a jelek nem csuálnak — azóta ez irányban semminemű további lépés nem történt; mi pedig szerfőlött ohajtanók, hogy Szabolcsmegye ügyvédi-egylete már a mostani nagy jogi reform-mozgalmakban is, habár párányi, de tevéleges részt vehessen; s miután végül úgy hallottuk, hogy Vidliczkay ur a további elnöki teendőkre N. J. ügyvéd urat kérte föl: annálfgva mi is ő hozzá fordulunk, interpellálván őt egész reverentiával, hogy vajjon tekintettel a főnebbi indokokra: hajlandó-e a netalán már elkészült alapszabályok átvizsgálása s jóváhagyás végett felterjesztése céljából a szabolcsmegyei ügyvédeket egy közgyűlésre mielőbb egybehívni?

Számtalanszor olvassuk, hogy korunk egyik jelszava: az egyesülés anyagi és szellemi téren egyiránt. Szomorú dolog lenne, ha e jelszót épp Szabolcsmegye ügyvédi kara nem tudná vagy nem akarná megérteni és követni!

F. B.

A magyar éjszakkéleti vasutársaság igazgatóságának a nyiregyház-ungvári vasutára

vonatkozó, a közgyűlés elé terjesztendő jelentése, melyről pesti levelezőnk is megemlékezett, fölemlíti, hogy

1. az ungvár-nyiregyházi vonal 12 és fél mértföldre terjed, a pálya maximuma 13 mértföld s e pálya a másodrendű vasutak (Miskolcz-Bánrúve) szabványai szerint fog kiépítettetni.

2. A pénzbeszerzés a magyar éjszakkéleti vasut részvényei és elsőbbségi kötvényei folytatólagos kibocsátása által fog eszközöltetni.

3. Hogy az eddig vállalt kötelezettségek meg ne zavartassanak, az értékpapírok kibocsátása oly módon lesz eszközölendő, hogy az által az éjszakkéleti vasut eredeti építkezési tőkéjének beszerzése semmiképp sem károsítassék.

4. A befolyandó összegek elégségesek leendnek mind a pálya szilárd bevezése mind annak az engedélyokmányának megfelelő felszerelése, valamint a közbeneső kamatok fedezésére is.

5. A központi igazgatóság költségei 64 és fél mértföldről — 77 mértföldre oszlanak szét.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

N.-Kálló, május 14.

T. szerkesztő ur!

Ideje hogy ismét írjak valamit városunkról és ennek társadalmi mozzanatairól. Társaséletünk ez idő szerint csendes; mert hiányzik a különben igen tiszteletre méltó családok érintkezéseivel ama meghitt bensőség, mely a társaséletet kedélyessé teszi. — Elmondhatni N.-Kállóra, hogy a hány család annyi kaszt. Allításom igazolásul a nyilvános összejövetelekre hivatkozom.

Pedig ily szép kis közönség mint a n.-kállói, mily élvezetes órákat szerzethetne magának, ha egymás iránt gyakorolt, aristokratikus modorról kivetközni akarna?

A tavaszi, nyári és őszi idényt például, mily kellemessé variálolhatnók, ha össze-tartva az „Elyseum“ kertet ténnök társas összejövetelek központjává. Most ha eszünkbe jut felkeresni a portenger kőzette e kis oáznak nevezhető helyet, zugalódnunk hogy semmit sem lehet kapni, s az eszünkbe sem jut, hogy annak csak magunk vagyunk okai! mert hogy is akadjon valamirevaló vendéglös, s miért áldozzon a tulajdonos a hely esinosítására valamit; midőn a közönség nagyrésze példátlan indolentiával lagja nyugodni csendes magányában ez egyetlen helyet, hol üres idejét élvezetesen tölthetné?

Sétatérünk örvend némely estéken egy kis élőkénegnek. Itt meg ismét az a baj, hogy a világitás igen hiányos. A város tisztelt előjárósága, daczára hogy palló és kilágitás fejében minden font hus árát 2 krral vagyunk kénytelenek megpótolni, — keveset törődik a fizető közönség kényelmével, s akkor gyújtatja meg a lámpákat, mikor neki tetszik. — Ehez hasonló önkénynek vagyunk kitéve a palló dolgában is. Körülből két éve már, hogy a palló esinálása beszűnttetett, s még csak hírét sem halljuk annak, hogy a főbb utcákra nyíló mellék utcák pallót kapjanak. Hihetetlen, hogy a nagy mérvbeni husfogasztás már jóval ez előtt ne tette volna lehetővé, hogy legalább azon utcák melyek nagyobb mérvben fogasztják a hus-t, ne láttathattak volna el pallóval, — félre kellene tenni ily ügyben a notabilitásokra tekintet, és a hus fogasztásának aránya szerint járni el a pallók lerakásában.

Ma tart az „Elyseumban“ majalist a helybeli dalárda. Valóban elismeréssel tartozunk e testületnek, mely daczára városunk zilált társadalmi viszonyainak dicsegetet érdemlő törekvést tanusit társaséletünk fejlesztése körül! — már magában véve azon körülmény, hogy két éven át fenn áll a testület, a nélkül hogy az egyetértés megbomlott volna tagjai között, követésre méltó példa gyanánt hozható fel, nem tekintve a testület azon érdemét, hogy közönségünk nevében tanujelét adja társaséleti hajlamunknak.

Multkori levelemben megemlékeztem a N.-Kállói polgári lövölde alakulásáról; azon hozzáadással, hogy az alkuló gyűlésben a helyiség megválasztása felett határozott megállapodás nem történt. — Kénytelen vagyok ezen előbbi tudósítással szemellenkezőbe jönni, a mennyiben az akkor tervezett lövöldének nem csak hogy kijelöltetett volna a helyisége, de maga a lövölde is felállított, még pedig a vöröstől jó távolra, úgy hogy a tagok míg kiérnek, a meleg és portól elvesztik minden kedvüket

a lövöldözéshez. Hús árnyékról, étkezésről vagy szomj oltásról itt szó sem lehet. Ha Petőfink élne s érdemesen tartaná, nem kétkem hogy a „Kutyakaparó csárdá“ című költeményhez hasonló genrőben énekelné meg a N.-Kállói lövölde helyiségét. — Mily másképp lenne ez, ha lövölde helyisége az Elyseumban lenne, — mely célzra köztudomás szerint szívesen áldozna K. K. úr helyet. Igaz, hogy ez talán nem felelne meg teljesen a honvéd urak célzainak, — hanem ha a lövölde egyedül az ő számokra állítatott fel, nem lehet érteni miért visel „polgári lövölde“ czimet? — különös hogy a tagok daczára hogy a lövölde május 1-től használtatik, a honvédek által, — nem tudósítanak annak megnyitására föl.

Május 9-én Lefleur Josepha és Mária nővérek, harmonium és hegedű művészi estélyt rendeztek a Nagyvendégül termében. A műsorozat s előadásuk megfelelt ily estélyhez köztött várakozásunknak. Szépségük pedig, mely művészetüket felülmúlta, lelkesíté a fiatalágot a taps és kitüntetések pazarlására. *)

—h-r.

Sajtóhiba. Lapunk mai számának mellékletében foglalt pesti levelemben a Nyiregyház-Ungvári vasutnak a képviselőházbani tárgyalásáról „2 holnap“ helyett „a holnap“ olvassandó.

UJDONSÁGOK.

○ Az iskolai ifjuság által várva várt évenkénti nagy majális május 24-én fog a Sóstón megtartatni. Évek óta az első eset, hogy a majális csakugyan május hóban tartatik meg városunkban.

○ Kedden f. h. 17-én a sóstói erdőn farkas- vadászat lesz, ha ugyan farkast és nem — bakot találunk.

× Az utcaszabályozás alkalmából mult héten szóba jött a piaci sétány, mely — a mint érdemli — pusztulófélben van. Haszontalan pazarlás lenne ezen sétányunk keresztelét piacszert újból körülkerítésre, mert sétányul egyáltalában nem használható azok által, kiknek a sétálás idejük és kedvük lenne. Ennek egyszerű oka az artzi kút s az e körül sereglett gyakran órákig ácsorgó szolgálók, katonák, koccsok stb. magukvisellete, enyelgések, gyakran káromkodások. Ily épületes dolgokat látni és hallani hölgyeink nem kívánunk, gyermekeiket pedig nem ereszthetik. Van nekünk sétányunk, mely megérdemli a látogatást, s mely folytonosan a legjobb rendben van tartva: a „Széchenyi liget“. Telen a sétányt nem élvezük, nyáron pedig kellemesebb a bujtosi fasorok között sétálni a „Széchenyi-liget“-be, melynek alföldi városban igazán alig akad párja s mely kellemes levegője, berendezése és kiterjedése folytán valóban megérdemli a sétány nevet, — mint három kolrák közé szorítva hallani a trivialis koccs-éleket.

— A Debreczeni színházban e hó folytán három műkedvelői előadás leend, melyekben Szabolcsmegyéből is többen fognak közreműködni, és melyek jóvedelme, felelőrszben a nöegylet, felerészben a színházi nyugdíj javára fordittatik. — Kívánjuk hogy a nyiregyházi műkedvelői társulat a Debreczeniek jó példáját mielőbb kövess.

→ A sóstói ezidei furdoidény élénknek igérkezik. Megyénk jobb köröiből és a szomszéd megyékből már számos szoba le van foglalva. A svájci lakháznak egyrésze már ki van adva. A többiek között alispánunk közkedvességü neje, Patay Andrásné és több más urhölgy készül hosszabb időt a Sóstón tölteni. Reméljük, hogy a társulat a furdó közönség kényelme és élvezete növelésére mindent el fog követni. Figyelemmel kísérendjük a furdoidényt és érdekesebb mozzanatait közölni fogjuk.

× A városi képviselet e hó 9-ikén tartott gyűlésében az utcaszabályozás fölötti tárgyalást folytatta, de ezt még be nem végezte. E hó 16-án ismét leend képviseleti gyűlés ugyane tárgyban. Az áttekintés és birálat könnyebbsége kedvéért, fúntartjuk magunknak e tárghyozási részletes hozzájárulást

*) E hó 10- és 11-én itt Nyiregyházban is bemutaták magukat, azonban játéku nem nagy hatást gyakorolt a hallgatokra; hogy maguk a művésznők mily benyomást tettek s hogy a mi fiatalaink lelkesedtek-e egy, mint odát Kállóban? — nem jutott tudomásunkra. Szerk.

— ha a képviselőt kebelében már be leend fejze.

† Ujhelyi Róbert, Nyiregyháznak volt polgármestere, az utóbbi időkben pénzügyi tisztviselő, május 13-án Zilahon meghalt. Béke poraira!

+ Nem tartóztathatjuk már magunkat, hogy a helybeli postahivatalnál elkövetett visszaélések ellen fel ne szólaljunk. Több-ször hallottunk panaszt, legközelebb velünk történt meg, hogy midőn egy utánvételi összegért a venényt bemutatás és kifizetés végett elküldtük, az illető hivatalnok fizetés helyett venyünköt összetépte s eldobta. Ehhez nem kell kommentár! Ideje volna már hogy a különben igen becsületes de gyenge főnök helyére erősebb egyén állítatnék.

** Lapunk 17. számában fölemlítettük, hogy új kereskedelmi egyesület, melynek célja és rendeltetése a terménycarnokokal körülbelül azonos lenne, alakul városunkban. Az egyesület, mely még nincs megkeresztelve, azóta úgy látszik létesült, a mennyiben már helyisége van; de azért csak a kifejezést használhatjuk: „új látszik”, mert az új egyesület minden nyilvánosságnak — nem tudjuk szándékos-e vagy véletlen — mellőzésevel alakul.

§. Folyó hó 8—9 közti éjjel Kis-Várdán a hg. Eszterházy féle nagy szeszgyár leégett. Az egész gyár mellék épületeiből csak a puszta falak maradtak meg. Miként támadt a tűz, nem tudható. A gyár biztosítva volt.

+ A tiszai töltések nagyobbitásához szükséges földterületekre Szabolcs megye ügynevezett rétközi részén többnyire barátságos egyezség szerint történtek meg a kisajátítások. Azon földek értékeül, melyekre az új töltésnagyobbitás ráépítetik vagyis melyekre nézve eddigi birtokosaik a tulajdonjogot elvesztik 60—70 frtot fizet a társulat 1200 ölet holdanként; azon területekért, melyektől a köbmennyiség kiemeltek s így elrontatnak, de a tulajdonjog nem változik, az érték 60 szántólija, azon részekért pedig, melyeknek csak a legázolás által mostani használata vétetik el, 40 szántólija fog megteríteni. A paszabi és berezeli érdekelt birtokosokkal nem sikerült e tárgyan az

egyezség, mert a tagosítás alkalmával épen azon szegényebb lakosok birtoka vágatott a töltés mellé, kik ha ezen birtokukat elvesztik, máshol ily kis birtokokat nem vehetnek, s így káruk csak akkor lesz megtérítve, ha földjük teljes értéke megfizettetik, az ily kis birtokok holdja pedig Paszabon már 120 frton kelt.

+ A tiszaszabályozási társulat Tuzsértől Berezelig az egész vonalban megkezdte a töltés-nagyobbitási munkálatokat. A töltés felsőrése 4 ölnyi leend s ezen kívül külön mellék padkával lesz ellátva, hogy közlekedési utat szolgálhasson. A f. hó 10-én Csongrád vidékéről érkezett 1500 munkással ezidő szerint többen dolgoznak e vonalon 3000 emberrel, s hetenkint a munkások fizetésére több szükségeltetik 15000 frtnál.

— Kemecsen f. hó 28-án jótékony célu táncvigalom fog tartatni, melynek jövedelme az ottani újonan épült ref. iskola felszerelési költségeire lesz fordítandó.

§§. Timár községben, f. hó 12—13 közti éjjeli viharban, a villám leütött s ennek következtében két ház melléképületekkel, a harmadiknak pedig melléképületei a lángok áldozata lett. Az épületek nem voltak biztosítva.

— Nagy-Ecsedről (Szatmarmegyéből) értesítik a „Debr.”-t, hogy a nyiregyházi Major nevű építész által épített új nagytemplom összeomlott, és kilencz embert agyon nyomott.

— Nyiregyháza a mult hét elején egy boldog házaspár összeperelevén, a férfi e fölötti keserűségében felakasztotta magát.

+ (Utánzásra méltó példa.) Curiosumképen felemlítjük, hogy Pécsen egy banketten senki sem mondott — toasztot.

Üzleti értesítés.

— Nyiregyháza, május 14. Változatos időjárásunk, mely a hét folytán többször fordult esőzésre, ma már egészen tiszta s napfényes. — Vetéseink igen szépen állanak és szép reményekre jogosítanak. Az aprilisi szelek a homokos dombokon kárt tettek ugyan, a gabonában, de azért még mindig több mint középserű aratásra van kilátá-

sunk. Nagy kárt tett azonban az éjjeli többszörös fagy gyümölcsfáinkon.

Az életneműekben az árak igen keveset változtak, a takarmány és nádánál — mely utóbbiból ma igen sok volt — épen semmi árkülönbség nem volt a mult hetiekhez képest. — A sertésár is igen látogatott volt, s az egyéves süldők párja 20—26 frton kelt nagymennyiségben elszállításra.

A nyiregyházi gabnacsarnokban

jegyzőkönyvileg beigtatott terményárak o. értékben.

Alsó ausztr. mérő szerint	Súly fonton-kint	Május 14.	
		leg-alant	leg-fent
Buza	00—00	3.15—4.30	
Rozs	79—82	2.80—3.00	
Árpa, táplálékra	70—00	2.40—2.45	
Zab	00—00	2.00—2.15	
Kukoricza	00—00	2.70—2.80	
Bab	—	2.75—3.00	
Köles	—	2.45—2.60	
Bükköny	—	0.00—0.00	
Mák	—	0.00—0.00	
Repce	—	6.00 6.12½	
Lenmag	—	6.00—7.00	
Vörös Lóhere	—	0.0—0.70	
Luczerna	—	00.0—00.0	
Virágolaj, mázsáinkint	—	27.00—28.	
Szesz, magyar itze	—	20—20½.	

Értéktárgy- és váltó-árfolyam

a bécsi cs. k. nyilvános tőzsdén máj. 14.

	Pénzbeli árfolyam
5% metalliques	60 45
5% metalliques május és nov. eső kamattal	60 45
5% nemzeti kölcsön	69 75
1860-iki államkölcsön	96 40
Bankrészvénylek	721 00
Hitelrészvénylek	245 80
London	124 00
Ezüst	121 00
Cs. kir. arany	5 86

HIRDETÉSEK.

Gyapju és terményszakok

dús választékban kapható Nyiregyháza **Fried Jakabnál**, legjutányosabb gyári áron. Bizományi raktára főpiacon, **Friedman Sándor** ur kereskedésében, ugyszintén a tulajdonos házában, a régi postahivatal átellenében is kapható.

(XLV) 2—1

Kralovánszky Gyula házában
N.-Kállói-utczán

egy előszobával ellátott tágas helyiség
1500 köböl életre

MAGTÁRNAK

minden perczen kiadó. Bővebb értesítést ad a tulajdonos. (XLIV) *1

(XLIV) 3—3

A „Victoria” biztosító-társaság
vezérigénynöksége Poston
Galgóczy T., Polják Béla.

kinevezte, felhatalmazván ugyanőt, hogy a megye területén a társaság javára biztosítványokat kössön, díjazzon, a díjakat fölvegye és érvényesen nyújtsa, ügynökségeket állítson és felosztasson, esetről esetre kárleírásokat eszközöljön, egy szóval hogy a társaságot a neki adott meghatalmazás értelmében, mindennemű ügyletekben képviselje.
Kelt Pesten, 1870. április 14-én.

A „Victoria” biztosító-társaság
alulírt vezérigénynöksége tisztelettel értesíti a t. cz. gruzdaközönséget, miszerint egész Szabolcs megyére kiterjedő hatáskörrel
tekinetes Szentimrey Kálmán urat
főfelügyelővé